

Kiigazítás (Bacsó Béla emlékére)

VISSZHANG - LXVIII. évfolyam, 25. szám, 2024. június 21.

A Tamás Gáspár Miklós-életműkiadás legutóbb megjelent kötetének (TGM: *Világvége III. A barbárok üzenete*, Kalligram, 2024) egyik szerkesztői, magyarázó lábjegyzetében elkövettem két súlyos hibát és vétettem egy tárgyi tévedést. A lábjegyzet *A filozófiáról, a világosságról és a sötétségről* című esszé (*Magyar Narancs*, 2011. febr. 3.) egykori kontextusát mutatja be, ami nem más, mint a „filozófusügy” néven elhíresült botrány; mint ismeretes, a *Magyar Nemzet* publicistái, felsőbb utasításra vagy alattvalói buzgalomból, rágalomhadjáratot indítottak jeles magyar gondolkodók, esztéták, filozófiatörténészek ellen, pályázati visszaélésekkel vádolva őket; néhány évnyi nemzeti együttműködéssel később már a „második médiaháború” vagy a „kultúrharc” (azaz a fideszes térfoglalás) kezdeteként emlékeztünk az eseménysorozatra. A következőket írtam: „Az egyik különösen támadott pályázatot maga Heller [Ágnes] nyújtotta be (érte – a 2005-ös Jedlik Ányos-program keretében – 54 millió forint támogatást ítélték meg), ennek esetében ugyanis Bacsó Béla a pályázat bírálóbizottságának és a nyertes alapítványnak is tagja volt, ráadásul a kutatási téma – a publicisták megítélése szerint – »nem vágott« a program profiljába.” (*Világvége III.*, 221.). Noha itt csak a támadók érveit igyekeztem összefoglalni, és rögtön jeleztem, hogy az összes tiszteletre méltó szakmai fórum kiállt a megtámadottak mellett, hogy az „ügy” koholt politikai üldözés volt, semmi több, és hogy a magyar igazságszolgáltatás is alaptalannak ítélte a vádakot, mégsem tettem egyértelművé, hogy *a publicisták tényszerűen valótlanságot állítottak, Bacsó Béla ugyanis soha nem is volt a pályázó Gond-Cura Alapítvány tagja*. Ezáltal burkoltan megerősítettem a hazugságot. Később így fogalmaztam: „a cikksorozat hatására Budai Gyula elszámoltatási kormánybiztos [...] vizsgálatot indított, összesen négy pályázatra fókuszálva, majd nem talált vádemeléshez elégséges bizonyítékot, így aztán az ügy 2012-ben lassacskán elhalt” (Uo., 222.). Az ügy (vagyis a vizsgálat) azonban nem „elhalt”, hanem *bizonyíték, vagyis bűncselekmény hiányában megszüntették*. A tárgyi tévedésem pedig az volt, hogy összesen nem négy, hanem *hat* pályázat ellen indult eljárás, csak épp kettőt hamarabb lezártak, mint a másik négyet.

Miután figyelmeztettek a hibáimra, rémülten újraolvastam a lábjegyzethez felhasznált cikkeket és interjúkat (*Magyar Narancs*, *24.hu*, *hvg.hu* stb.), hogy megértsem, hogyan hibázhattam ekkorát, és döbbenet láttam a *Magyar Nemzet* hamis állítását arról, hogy Bacsó Béla a pályázó Gond-Cura Alapítvány tagja volt, (legalábbis az általam fellelt cikkeikben) átvették a sorolt ellenzéki lapok is, így aztán anélkül védtek a megrágalmazottakat, hogy cáfolták volna a kiinduló hazugságot. Ennélfogva ezeknek az újságoknak és magazinoknak a digitális archívumaiban máig mérgezi a nyilvánosságot a *Magyar Nemzet* rágalma. Ez nem mentség arra, hogy én is reprodukáltam, újból gyanúba keverve Bacsót és a Gond-Cura pályázóit; röstellem a hibámat, és bocsánatot kérek mindenkitől, akit megbántottam vagy felzaklattam. Ha másra nem is, arra jó volt a tévedésem, hogy itt most feketén-fehéren leíródhatott az igazság. (A másik két hibámról ennyi sem mondható el.) Köszönöm Kardos Andrásnak és Radnóti Sándornak, hogy figyelmeztettek, és hogy türelmesen elmagyarázták nekem az affér hátterét. A következő kiadásban és a Digitális Irodalmi Akadémián (DIA) való közléskor természetesen javítani fogom a lábjegyzetet.